

Rys historyczny Krakowa i okolic

Historia Krakowa – perły polskiej sztuki i kultury oraz wizytówki Polski – jest bardzo długa, różnorodna i bogata. Kraków jest miastem szczególnym i o tym nie trzeba nikogo przekonywać. Posiada bogatą historię, sięgającą epoki paleolitu, jako jedno z niewielu miast w Europie środkowej. Przytoczmy zarys tylko najważniejszych i decydujących wydarzeń i dat z jego historii, które będą tłem dla opisanego jego niepowtarzalnego klimatu. Natomiast nastrój, „odczuwalny” niemalże na każdym kroku, gdy poruszamy się po mieście, do każdego i tak będzie przemawiał w inny, tylko dla niego właściwy sposób...

Trudno również w tym szkicu przedstawić całą historię, więc oto pokrótce tylko najważniejsze daty i wydarzenia, które miały miejsce w Krakowie, a o których wiedza może być cennym przyczynkiem do budowania własnego – dalekiego i bliskiego – o nim wizerunku, czyli obrazu zaczarowanego Krakowa właśnie:

- 200 tysięcy lat p.n.e. – starsza epoka kamienna – odkryto ślady człowieka w grotach w Ojcowie;
- 50 tysięcy lat p.n.e. – odkryto na Wawelu ślady obozowisk ludzkich;
- 1700 lat p.n.e. – epoka brązu – na terenie Nowej Huty i Krakowa znaleziono kamienne formy do odlewania narzędzi, ozdób, co świadczy o rozwoju przemysłu ceramicznego i hutniczego;
- 600 r. n.e. – 900 r. n.e. – okres wczesnośredniowieczny, następuje powolne przechodzenie od związków rodowych i plemiennych do form wczesnofeudalnych, z tego czasu pochodzi kopiec Krakusa. W tym czasie powstaje gród i warowne podgrodzie na Wawelu;
- 965 r. – pierwsze wspomnienie pisemne o Krakowie – kupiec hiszpański Ibrahım ibn Jakub umieścił w swoim opisie podróży przez kraje słowiańskie wzmiankę o miejscowości Kraków;
- 1000 r. – powstało biskupstwo krakowskie;
- 1020 r. – król Bolesław Chrobry rozpoczyna budowę I katedry wawelskiej;
- 1038 r. – Kraków zostaje stolicą kraju;
- 1076 r. – koronacja Bolesława Śmiałego;
- 1079 r. – tragiczna śmierć męczeńska biskupa Stanisława zamordowanego przez króla Bolesława Śmiałego;

- 1207 r. – biskupem krakowskim zostaje Wincenty Kadłubek (późniejszy mnich cysterski);
- 1257 r. – lokacja miasta przez Bolesława Wstydliwego;
- 1320 r. – koronacja Władysława Łokietka;
- 1364 r. – król Kazimierz Wielki wydał akt erekcyjny zakładający Akademię Krakowską;
- 1364 r. – poświęcenie nowej (III) gotyckiej katedry na Wawelu;
- 1400 r. – reaktywacja Akademii Krakowskiej przez Władysława Jagiełłę;
- 1473 r. – pierwszy druk w Polsce: kalendarz ścienny tłoczony w Krakowie, prawdopodobnie w drukarni Kaspra Straubego;
- 1475 r. – pierwsza w Polsce książka drukowana w Krakowie;
- 1477-1489 r. – Wit Stwosz tworzy ołtarz w kościele Mariackim;
- 1500 r. – na Wawelu rozpoczęto budowę renesansowego zamku;
- 1520 r. – na dzwonnicy katedralnej na Wawelu zawieszono największy polski dzwon zwany „Zygmuntem”;
- 1525 r. – Albrecht Hohenzollern, dziedziczny książę Prus, złożył na Rynku krakowskim hołd lenny królowi Zygmuntowi I Staremu;
- 1588 r. – otwarcie pierwszej świeckiej szkoły średniej;
- 1609 r. – 25.05. – król Zygmunt August opuścił z rodziną Wawel i przeniósł się do Warszawy. W ten sposób bez formalnego aktu stolica została przeniesiona do Warszawy;
- 1661 r. – w styczniu ukazał się pierwszy periodyk w Polsce: „Merkuriusz Polski”;
- 1734 r. – ostatnia koronacja królewska na Wawelu – króla Augusta III;
- 1777 r. – Hugo Kollątaj delegowany przez Komisję Edukacji Narodowej przeprowadził reformę Akademii Krakowskiej;
- 1780 r. – założenie pierwszego w Polsce szpitala klinicznego;
- 1793 r. – II rozbiór Polski – Kraków pod okupacją rosyjską;
- 1794 r. – 24 marca – Insurekcja Kościuszkowska;
- 1796 r. – III rozbiór Polski – 13 lutnia okupacja Krakowa przez Austriaków;
- 1809 r. – przyłączenie Krakowa przez księcia Józefa Poniatowskiego do Księstwa Warszawskiego;
- 1815 r. – powstało Wolne Miasto Kraków – Rzeczpospolita Krakowska – Kongres Wiedeński;
- 1820 r. – 1823 r. – sypanie Kopca Kościuszki;
- 1850 r. – ogromny pożar miasta, w którym spłonęło 160 domów, 4 kościoły i 2 klasztory;
- 1866 r. – rektor UJ prof. dr Józef Dietl zostaje pierwszym prezydentem Krakowa (zainicjował budowę wodociągów i kanalizacji w mieście);

- 1890 r. – sprowadzenie z Paryża zwłok Adam Mickiewicza;
- 1919 r. – otwarcie Akademii Górniczej;
- 1927 r. – sprowadzenie z Paryża zwłok Juliusza Słowackiego;
- 1939 r. – 1945 r. – II wojna światowa – 6.IX. 1939 r. „Sonderaktion Krakau” – aresztowano 183 wybitnych polskich uczonych;
- 1945 r. – 18.I. wyzwolenie Krakowa;
- 1962 r. – Kraków otrzymał własną stację telewizyjną;
- 1978 r. – 12.IX. – Kraków wpisany przez UNNESCO na listę Światowego Dziedzictwa;
- 1978 r. – 16.X. – powołanie na Stolicę Piotrową metropolity krakowskiego Kardynała Karola Wojtyły;
- 1979 r., 1983 r., 1997 r., 1999 r., 2002 r. – wizyty Ojca Świętego Jana Pawła II w Krakowie.

Mamy powyżej przegląd najważniejszych wydarzeń we wszystkich sferach życia społecznego. Miasto jest dzisiaj siedzibą władz wojewódzkich, rzymskokatolickiego arcybiskupstwa, centrum życia kulturalnego i naukowego. Taką rolę Kraków pełnił „od zawsze”, czyli od początku swego istnienia. Nagromadzone tu przez wieki zabytki i dzieła sztuki tworzą tylko swoistą oprawę i tło oraz są często niemymi „świadkami” bogatych wydarzeń, które się tu działy i dzieją nadal. Przypominają o historii i żywych tradycjach patriotycznych oraz kształtują sumienia aktualnych mieszkańców, jeśli tylko oni sami na to pozwolą. Fenomen Krakowa bowiem polega na tym, że wszystkie zgromadzone tutaj pomniki dają pełny obraz życia duchowego, politycznego i artystycznego narodu polskiego.

Ważnym podkreślenia jest fakt wpisania Krakowa 12.IX.1978 r. przez UNESCO na listę Światowego Dziedzictwa.

Niewątpliwie bezprecedensowym wydarzeniem w dziejach Krakowa, Polski, świata i Kościoła Katolickiego było powołanie na Stolicę Piotrową metropolity krakowskiego kardynała Karola Wojtyły czyli papieża Jana Pawła II – Krakowianina z wyboru i zamilowania. Przytoczmy na koniec Jego słowa o Krakowie, które wypowiedział na zakończenie swojej pielgrzymki do ojczyzny 10.VI.1979 r. na lotnisku w podkrakowskich Balicach (noszącym aktualnie imię Jana Pawła II):

„Żegnaj Kraków, życzę mu nowej młodości, życzę aby został dla Polaków, Europy i świata tym wspaniałym świadkiem dziejów narodu i Kościoła, jakim jest. Aby dziedzictwo kultury wyrażone w murach Krakowa (...) nadal przemawiało całą swoją niepowtarzalną treścią”.